

Dards enverinats

QUIM GIBERT (psicòleg)

«**L**a terra és plana», «La terra és el centre de l'Univers i al seu voltant gira el sol» foren, per exemple, opinions que assoliren un cert ressò segles enrere. Ara fan riure, però, per sostenir el contrari, alguns científics foren aleshores durament castigats. Les creences desajustades són la base del prejudici, fenomen que sempre ha existit, aprofitant, en molts casos, la ignorància de la gent.

Jesús Tuson, professor de lingüística, constata que els tòpics més nocius són els programats pel poder. I és que no és espontani ni innocent dir que una llengua té 350 milions de parlants: «Qui els ha comptat? [...] Són coses promogudes a benefici de la llengua oficial de l'Estat. Quan d'una llengua es diu que és internacional, aquesta llengua té un prestigi. Automàticament les llengües que no són aquesta són llengües locals, amb pocs parlants, que poden plantejar dificultats de comunicació... Et fan una invitació en tota regla perquè abandonis la teva llengua i et passis a l'altra: ningú vol ser un miserable» (*Avui*, 7-6-2001).

Paral·lelament, Tuson assenyala que idees com «un estat plurilingüe és molt car de mantenir» són atribuïbles a franc-tiradors concrets i influents, que actuen

amb el suport del neoliberalisme més cínic. O bé que frases com «les llengües amb més parlants són més útils» poden procedir d'algun departament de propaganda proper als poders fàctics. Es tracta d'estereotips socials relacionats amb la llengua que, segons el lingüista valencià, ens volen imposar com a dogmes.

No oblidem que un món farcit de clíxets reduccionistes i intencionats és molt més fàcil de tenir sota control. I és que els esquemes simplificadors de la societat ens estalvien d'haver-nos d'esforçar, que no sempre ve bé, per conèixer de debò la realitat. En aquesta línia, la periodista Rosa M. Calaf és del parer que de vegades els ciutadans sembla que preferixin no pensar: «No s'adonen que per a mantenir una societat sana han de pensar i comprometre's. I, per descomptat, han d'exigir als polítics i els mitjans una informació veraç i seriosa» (*El Periódico*, 11-1-2009).

Els prejudicis són la suma d'una herència cultural i d'unes circumstàncies socials. Susan Fiske, psicòloga, sosté que els prejudicis poden ser reduïts o canviats; i diu que, a part de voler-los vèncer amb bones intencions, es fa necessari «un període d'aprenentatge i d'amplis esforços socials» (*El País*, 10-1-2009).

Això requereix neutralitzar el prejudici a partir de la reformulació del propi argument. És a dir, mostrar la incoherència per a fer entrar en contradicció el divulgador d'aquestes fal·làcies.

En aquest sentit, el nombre de llengües que fa servir la Unió Europea demostra que el plurilingüisme, en comparació amb altres partides, no és especialment car. Però, sobretot, deixa en evidència aquells estats contraris a l'ús d'una llengua comuna europea perquè no volen renunciar a la seva. Simultàniament, molts d'aquests estats europeus van protagonitzar no fa gaire temps una sèrie de lingüicidís que expliquen a hores d'ara la suposada utilitat de la seva llengua.

Per això, Tuson titlla de perversos aquells discursos que tenen com a rerefons instaurar un pensament únic, favorable a l'Estat unitarista: «El partit en el govern té intel·lectuals que saben molt bé què va passar amb la repressió lingüística en una banda i altra de l'Atlàntic. Però estan reconstruint la història a benefici del poder» (*Avui*, 7-6-2001).

En canvi, «La terra és plana, ho sap tothom», fragment d'una cançó d'en Quimi Portet, és una lletra vista amb simpatia. Potser perquè aquest cantautor és fill de la Plana de Vic. ♦

**TOTA LA VIDA
FENT GALETES**

Trias, Néts de Joaquim, SA
Tel. 972 84 12 13 • fax 972 84 24 14
www.triasbiscuits.com
a/e: trias@triasbiscuits.com
Ctra. de Sils, 36 • STA. COLOMA DE FARNERS